

*Моїй мамі — за час.
Царству сибірського ведмедя — за ідею.
Сіду Ахмету Бен-Енхелі — за Наїеле О.
Клаусу, Яну та Ніні — за те, що були
мотузкою для повітряного змія.*

Земля була висхлою, як стара зморщена та потерта ковдра для походу. Пейзаж нескінченних пагорбів, що видавався брудно-бузковим через пластикове скло літального апарата під час зниження, насправді виявився бурокоричневим, коли вони досягли поверхні.

Вони залишали позаду високі гірські хребти, вкриті снігом, голі вапняні скелі, глибокі розщелини без сліду життя; вони навіть пролітали над пустелею нескінченного, чистого та мертвого піску.

Вони знижувалися. До небуття. До його вигнання.

— Ви вже можете обрати місце посадки, Яреку, — голос пілота був байдужим і далеким, наче він вже залишив Ярека в цьому самотньому світі.

Ярек провів рукою по чолу, намагаючись вгамувати головний біль, що був майже частиною його самого, й змусив себе поглянути пильніше. Що тепер? Що там іще далі?

На півночі — зимова тундра, на півдні — пустелі; він вивчив мапи, які, хоч і неповні, не залишали місця для сумнівів. Це була єдина майже придатна для життя ділянка на планеті.

Він намагався роздивитись пейзаж у пошуках струмка, що збирав талу воду.

— Ось тут. На тому маленькому майданчику поряд із сухою річкою.

Пілот розпочав розворот і зниження до вказаного пункту.

Ґрунт був кам'янистим, випаленим, без слідів рослинності.

Вгорі безжальне, чисте від хмар, світло-блакитне небо, де малесенький місяць показував свій серп на краю пагорба на далекому обрії.

Маневр був плавним. Шасі торкнулося землі, не вимикаючи двигун, пілот уже відчиняв вантажний відсік.

Ярек сидів нерухомо та витріщався на свої руки.

— Температура за облачком — мінус тридцять градусів за Цельсієм, без вітру. Як тільки облаштуєте укриття, і почне працювати опалення, почуватиметесь як удома.

Він відчув, як його уста скривилися в гіркій посмішці, тож не відповів. «Як удома...». Іронія була зумисне жорстокою.

Пілот спустився з апарата, він порпався у задній частині й з образливим поспіхом розвантажував спорядження для виживання.

— Виходьте, Яреку. Я мушу вирушати.

Не було жодного сенсу віддаляти момент, коли він зійде. Зіткнення з реальністю того світу, що стане тепер його власним, було справою кількох хвилин.

— Яреку! — цього разу голос пілота пролунав наче гавкіт.

Його ім'я, те ім'я, яке протягом усього його життя вимовлялося з ніжністю, пошаною, захопленням, навіть захватом, стало епітетом зневаги, образою навіть для його власних вух. Парубок підвівся й узявся ладнати свій наплічник з усією швидкістю, яку дозволяли напружені від страху м'язи, щоб йому не довелося більше чути своє ім'я, яке вимовляють в такому тоні.

Він би ніколи не подумав, що вирішальної миті відчуватиме страх. Припускав, що відчаю та несамовитого горя, які поглинали його останніми місяцями, буде достатньо, щоб знищити

жах самоти. Та це було не так. Горе та відчай втратили значення. Залишився лише страх, нелюдський, звірячий, паралізуючий страх.

Він озирнувся з титанічним зусиллям й побачив, що пілот уже повернувся на своє місце за штурвалом.

— Пам'ятайте, треба тримати локатор увімкненим, Яреку. Через двадцять років, якщо все ще триватиме ваше життя, ви зможете відправити сигнал. Хтось вирушить за вами. Якщо сигнал не отримають, будемо вважати, що ви мертві. Все зрозуміло?

Він кивнув, не в силах вимовити ані слова. Зневага в блакитних очах пілота була неначе крижаний кинджал.

Двері апарата зачинились з глухим ляскотом, наче віко труни.

— Будь ласка... — почув молодик своє шепотіння. — Будь ласка...

Пілот його не почув. Байдуже. Ситуація все одно ніяк би не змінилася. Лише його приниження стало б глибшим.

Звук двигуна, що розганявся, різав його по животу, наче зубчастий ніж.

— Не залишай мене тут! — марно волав він. — Не залиша-а-а-й мене!

Апарат елегантно, з невагомою плавністю відштовхнувся від землі.

— Будь ласка! Будь л-а-а-а-ска!

Коли піднявся над пагорбами, його полірована поверхня на мить відбила світло сонця, яке ще не піднялося над обрієм. Яреку на кілька секунд здалося, що він був зіркою, що покинула його в цьому безіменному світі. Згодом уже його не бачив, а очі втупилися у власні руки в рукавичках, витягнуті до неба в атавістичному жесті благання та мольби про допомогу, якої він ніколи не отримає.

Він упав на кам'янисту та курну землю й заплакав.

Раптовий вітер заморозив сльози на щоках й змусив очима шукати пагорб, де мало сходити сонце. Ще якихось п'ятнадцять хвилин і його власний розрахунок прозвучав смішно та наївно. Скільки важать п'ятнадцять хвилин проти двадцяти років?

Хоча не буде ніяких двадцяти років. Він не наміряв так довго жити. Вирішив покінчити з життям, як тільки завершить процес катарсису для себе. Необхідно збагнути, прийняти, пробачити себе, якщо зможе. Тоді настане час помирати. Мав багато часу. Це було єдине, що він мав у надлишку.

Узявся розпаковувати свої речі, ця дія була настільки механічною, адже стільки разів її повторював, що руки працювали незалежно від мозку. Скільки разів він облаштовував укриття? Мабуть, сотню. У темряві, при світлі дня, на морозі, в спеку, в тропічних джунглях, в крижаних пустелях, у болотах, на нескінченних пляжах блакитної піни, сам, у компанії.

В компанії. Скрипнув зубами. Ось чого він ніколи знову не матиме. Ніколи вже не буде руки допомоги, сварок, суперечок, жартів. Ніколи вже не буде теплого тіла поряд із ним, посмішок, кпинів. Ніколи.

Він почав встановлювати електростанцію, сонячні панелі, водонагрівач. Скільки зручностей для вигнанця, для майбутнього небіжчика!

«Я ексживий, — подумав він, а лінгвістична конструкція викликала посмішку. — Колишній ксенолог, колишній керівник досліджень, колишній член Міжпланетної академії вивчення людини, колишній фахівець із інопланетного життя, колишній громадянин Конфедерації Населених Світів, колишній чоловік Нори Фріман, Тільди Маєр і Накембе Дюбуа. Либонь, і людина колишня? Обмежена до тваринного виживання у світі пустелі. До якої міри це може знищити людяність в істоті?»

Він намагався спинити рух своїх думок. Тваринне життя. Розумне життя. За якими критеріями? За яким правом це вирішувалося? Він второпав це занадто пізно. Занадто пізно, щоб урятувати себе. Занадто пізно, щоб врятувати грифів — ту жменьку істот, що зникли назавжди, кого Слідча комісія наолягала називати аагеа, бо золотий мозок вигадав таку назву. Вони ніколи нічого не називали самі. Або, либонь, і так, але не хотіли, не могли, не знали як розказати про це людям, які їх

знищили. «Яких ми знищили», — виправився. Можливо, він, зрештою, мав рацію. Можливо, вони були лише тваринами. Тваринами, що зникли нині.

Він зачинив ізоляційні двері й узявся налаштувати опалення. Це було хороше укриття. Найкраща, найсучасніша модель. Його збудували на круглих рейках, аби можна було орієнтувати на сонце, та встановлювали так, щоб скористатися перевагами вітру та будь-якої іншої сили природи, що існувала в його оточенні: припливів, водних течій, сейсмічних рухів... Двадцять квадратних метрів: санвузол, кухня, ліжко, стіл, два крісла. Два. Одне червоне й одне блакитне. Для підняття духу його мешканця. Стіл, як завжди, був світло-зеленим. Стіни пастельно-жовтими. Інтер'єр kindergarten для засудженого за геноцид.

Він став розкривати коробки: ліки, записи, невеликий комп'ютер останнього покоління, запас пресованої їжі на більш ніж п'ятдесят років, обладнання для виробництва води, обладнання для переробки одягу. Майже двісті кілограмів цивілізованого світу в його розпорядженні посеред пустки між населеними системами.

Він працював кілька годин. Волів робити все надзвичайно повільно, щоб мати чим себе зайняти якомога довше, та майже впорався. Рутину подбала про це. Зазвичай було ніколи гаяти час, варто було поспішати з облаштуванням, аби рушити досліджувати, збирати дані, обробляти їх, зібратися, щоб порівняти висновки, писати звіт, вирішувати, класифікувати для центрального архіву, розбирати все, забуватися, змінювати світ, знову облаштовувати.

Тепер ні.

Тепер уже ніколи.

Сльози знову з'явилися без попереднього сповіщення, тому мусив стулити очі зі всієї сили, щоб перекрити їм шлях.

Смикнув за золоте кільце, проткнув крізь мочку його вуха, та насолодився солодким болем від шраму, що зсунувся зі

свого місця. Важливо не забувати, що необхідно працювати зі своїми ранами, іншими, тими, що всередині. Не міг дозволити всьому загоїтись, доки не очиститься. Ось навіщо було золота сережка. Щоб не забути, що треба робити.

Стіл розмістив біля одного зі своїх двох вікон, біля того, що нині виходило на захід, та поставив комп'ютер на зеленувату поверхню. Підсунув синє крісло ближче та ніжно погладжував кришку приладу, поки, як завжди, шукав для нього ім'я.

— Гриф, — прошепотів, і в свідомості виникла низка образів, що повернули його на планету ТХ2 I-Радон, пізніше відому як Вітер. Пам'ятав напругу неминучості, яку відчував в атмосфері Вітру; щось таке, що пробудило в них забуті спогади про дитинство та ранню юність. Відчуття, що все можливо, що ти будеш вічним у світі, де пануватиме вічна весна, що залишилися дні, доки природа розквітне й усюди з'являться квіти, листя, води та птахи, що можна літати навздогін своїй тіні або усмішці.

Вони ніколи не почувалися такими живими, такими сильними, такими чарівними. Світ, що був дивом білих скель, величезних лугів хвилястої трави та великих лінивих блакитних річок. Світ, який гучно прохав, аби його колонізували щасливі люди, які прагнуть заснувати великі сім'ї, щоб діти могли вільно бігати морями нескінченної трави та запускати повітряних зміїв із вечірнім вітром.

«Як я міг помилитися? — питав себе вже мільйон разів. — Як ми всі могли помилитися, настільки помилитися?»

«Тому що ми хотіли вірити, що він незаселений. Бо ми не бажали ні з ким ділитися. Навіть зі жменькою грифів, які зі своїх високих скельних веж незворушно спостерігали за нами очима, наче скляними намистинами».

Ці грифи були по-своєму красивими. Вдвічі більші за земних, зі семиметровим розмахом крил, їхнє тіло було вкрите чорним і синім пір'ям, голова майже срібляста, наче сталевий шолом.

Вітер був сповнений життя: комахи, птахи, рептилії, деякі ссавці. Все поглинало і було поглинутим у вічному колесі виживання. Незаймана планета у сяйві сонця.

Він споглядав крізь вікно на пагорби, що затуляли обрій, й тяжкий смуток огорнув його душу. Яким інакшим був Вітер від цієї планети без назви, що стане його могилою! Яка іронія витратити роки на класифікацію життя, щоб урешті опинитися тут, у мінеральній пустелі без іншої перспективи, окрім як повільно збожеволіти! Ні, ніколи. Краще бути мертвим. Мертвим і похованим.

Відчув істеричний регіт, що піднімався з глибини діафрагми.

Хто його поховає? Йому доведеться власноруч викопати собі могилу й померати в ній, з розплющеними очима на блакитне присмеркове небо, на присмерки, усіяні зірками, як зараз, що сміятимуться з його безпорадності та болю.

Він різко підвівся та вирішив прогулятися. Вечірнє холодне повітря прояснить думки.

Тиша прийдешньої ночі була приголомшливою, темрява незабаром стане безмежною та непроглядною. Ярек ходив по колу, час від часу обертав голову, щоб втішитися світлом із укриття, яке він залишив увімкненим. Від холоду перехопило дух, аж тремтів від люті. Завжди ненавидів холод. Завжди казав, що коли піде на пенсію, то вирушить на планету вічного літа, де теплі пляжі та багате рослинне життя.

Знову обернув голову. Укриття сяяло у півночі, як зірка, що впала в небуття й очікує. Його домівка.

Довелося якомога швидше повернутися, був занадто понурий, щоб їсти, тож заліз у ліжко.